

HES Gornja Neretva RS je kao i HES Gornja Neretva FBiH dio nekad jednog projekta HES Gornja Neretva. Poslije rata ovaj jedinstveni projekat je raspodjeljen između entiteta RS i FBiH ali se i dalje hidroenergetski objekti, od kojih se oba sastoje, posmatraju integralno jer samo tako se mogu projektovati i koristiti u punom kapacitetu, iskorištavajući potencijal i vodne snage Gornje Neretve na najefikasniji način. HES Gornja Neretva RS je projekat koji je planiran odvojeno od HE Ulog (EFT, Beograd – 35 MW) i sastoji se od 7 MHE (Marvel d.o.o. Kalinovik) na Neretvi i vreli Gornji Krupac uzvodno od sela Ulog, na izvorišnom toku rijeke Neretve. Ističem da se slobodno može konstatovati kako se radi o velikim hidroelektranama (visina brane najmanje 15 metara ali i 5 metara u slučaju povećanog volumena akumulacije) a ne mini, što je izvjesno iz prvih informacija o veličini brana i volumenu akumulacija. Naziv Mini je zloupotrebljen od strane vlasti u RS-u u propagandne svrhe.

Problem entitetske granice i strojare/mašinske hale (elektrane). Problem sa granicom između entiteta na čijoj se liniji planira mašinska hala HE Ulog, kao i opsežno uređenje (betoniranje) obala Neretve, po svemu sudeći postoji.

Crvena isprekidana linija na ovoj slici/mapi, a koju sam ucrtao konsultujući neke dostupne mape kao i Internet servise Google Maps i Earth, trebalo bi da predstavlja granicu koja je tačno ucrtana, ali je značajno različita od granice koja se u EFT-inim projektima, mapama i šemama ucrtava tako da ostavlja više stotina metara prostora nizvodno od Krupačkih Stijena i sela Ljusići i tako ga smješta unutar entiteta RS. Na taj se način u ovim EFT-inim mapama i projektima dobija potreban prostor za smještaj mašinske hale HE Ulog i uređenje obala Neretve ispod elektrane. Kuda tačno prolazi granica na lokalitetu Krupačkih Stijena i sela Ljusići treba utvrditi sa preciznošću ili se ja, kao autor ovog bloga, moram bolje informisati o tačnom položaju granične linije.

Bojim se da se ipak radi o svjesnom “propustu” federalnih i opštinskih (Konjic) vlasti u korist kako HE Ulog tako i HES Gornja Neretva u FBiH (HE Bjelimići, RHE Bjelimići, HE Glavatičevo).

“Vredna staništa” obilježena zelenom u EFT studiji uticaja na okoliš, završavaju na granici entiteta kao i korist ali zato šteta počinje od granice. Međutim, informaciju o tome kako i koliko vrijedna staništa nalazimo u rijeci Neretvi i njenim kanjonima između Uloga i Glavatičeva te Glavatičeva i Konjica, treba tražiti u aktuelnim naučnim studijama u kojim se razmatra osnivanje nacionalnog parka koji bi morao obuhvatati upravo dolinu Neretve i njene kanjone koji su na udaru energetičara, i u RS-u i u FBiH. Klizišta dolinom rijeke Neretva, naročito od izvora na Gredelju pa sve do Krupačkih Stijena, su izuzetno rasprostranjena i aktivna. Posebno su poznata klizišta u dolini Borač koja su aktivna. Možda

je najveće i najopasnije od svih, ipak, klizište Velja Strana koje se i danas raspoznaje po jednoj od najvećih sipara u Dinarskim Alpama. Ono je situirano samo nekoliko stotina metara od planiranog mjesta izgradnj brane za HE Ulog, zbog čega se mora smatrati posebno kritičnim i potencijalno opasnim u slučaju potapanja njegovog podnožja. U nekoliko navrata u historiji na ovim poznatim klizištima dokumentovana su velika klizanja, stvarajući velika jezera u toku Neretve a koja su opstajala i po nekoliko decenija (možda i cijela stoljeća) prije nego bi rijeka uspjela probit i polako odnijeti odronjeni materijal i ponovo uspostaviti prirodni tok. Dokumentovano je veliko jezero koje je nastalo upravo na mjestu gdje se danas planira stvoriti vještačka akumulacija za HE Ulog, a koje je formiralo veliko klizište Velja Strana. Izvorišni tok Neretve kroz dolinu Borač predstavlja jedan od najbogatijih rezervoara pitke vode na Balkanu, a u pravnim državama sa vladavinom zakona izvorišni dijelovi tokova rijeka, kao i sama vrela i izvori, su pod strogom protekcijom kao vodozaštitne zone, samo u BiH, u ovom slučaju u entitetu RS, planiraju se brane i hidro-akumulacije za velike hidroelektrane koje se prikladno i lažno reklamiraju kao Mini HE.